

Bồi dưỡng năng lực dạy học tích hợp cho đội ngũ giáo viên các trường trung học cơ sở thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp

Nguyễn Phan Minh Trung*, Trần Ngọc Thuận*, Trần Thanh Phúc*

* Trường Đại học Đồng Tháp

Received: 22/12/2022; Accepted: 25/12/2022; Published: 29/12/2022

Abstract: One of the key issues in the implementation of the new general education program is the capacity of teachers. On the other hand, the program to change from accessing knowledge to skills requires teachers to have appropriate competencies, one of which is integrated teaching capacity at the lower secondary level. This article, on the basis of analyzing the competency framework of teachers implementing the general education program, as a basis for proposing some measures to improve the capacity of teachers, contributing to improving the quality of education. lower secondary education in the current period.

Keywords: Fostering, capacity building, integrated teaching.

1. Mở đầu

Giáo viên là nhân tố quyết định chất lượng giáo dục, là vấn đề then chốt của mọi sự cải cách, đổi mới giáo dục. Bất kể thời đại nào, không có thầy giỏi về năng lực chuyên môn và nghiệp vụ sư phạm thì khó có thể có một nền giáo dục có chất lượng. Nhìn vào thực tế hiện nay, năng lực dạy học, giảng dạy của đội ngũ giáo viên phổ thông đang là vấn đề đáng lo ngại trước yêu cầu đổi mới hiện nay. Do đó, để đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới, ngành giáo dục thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp cần phải đẩy mạnh hoạt động bồi dưỡng năng lực dạy học tích hợp (NLDHITH) ở các trường THCS. Đồng thời việc quản lý tốt hoạt động bồi dưỡng NLDHITH cho giáo viên sẽ góp phần nâng cao chất lượng giáo dục phổ thông trên địa bàn thành phố Cao Lãnh, tỉnh Đồng Tháp.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Dạy học tích hợp

Theo các nhà nghiên cứu giáo dục: Dạy học tích hợp có nghĩa là những kiến thức, kỹ năng học được ở môn học này, phần này của môn học được sử dụng như những công cụ để nghiên cứu học tập trong môn học khác, trong các phần khác của cùng một môn học. Trong dạy học tích hợp, học sinh dưới sự chỉ đạo của giáo viên thực hiện việc chuyển đổi liên tiếp các thông tin từ ngôn ngữ của môn học này sang ngôn ngữ của môn học khác; học sinh học cách sử dụng phối hợp những kiến thức, những kỹ năng và những thao tác để giải quyết một tình huống phức tạp - thường là gắn với thực tiễn. Chính nhờ quá trình đó, học sinh nắm vững kiến thức, hình thành khái niệm,

phát triển năng lực và các phẩm chất cá nhân. Như vậy có thể hiểu: Dạy học tích hợp là sự kết hợp những vấn đề, nội dung của nhiều phần, nhiều môn học khác nhau trong cùng một kế hoạch dạy học, trong đó những nội dung khoa học được đề cập theo một tinh thần và phương pháp thống nhất. Mức độ tích hợp có thể khác nhau tùy theo mục tiêu dạy học. Mức độ tích hợp cao nhất là xây dựng các chủ đề thống nhất chung cho các môn học thuộc lĩnh vực Khoa học Tự nhiên hoặc Khoa học Xã hội. Ở mức độ thấp hơn, có thể áp dụng tích hợp một phần như Vật lý - Hóa học, Hóa học - Sinh học...

2.2. Năng lực dạy học tích hợp

Năng lực dạy học tích hợp là khả năng liên kết các đối tượng giảng dạy của cùng một lĩnh vực hoặc vài lĩnh vực khác nhau trong cùng một kế hoạch dạy học nhằm giúp học sinh sử dụng phối hợp những kiến thức, kỹ năng và thao tác nhất định để giải quyết một tình huống phức tạp trong thực tiễn.

Biểu hiện của Năng lực dạy học tích hợp của GV được thể hiện qua các khía cạnh sau đây:

Có kiến thức chuyên môn sâu, kiến thức liên ngành rộng và một sự hiểu biết xã hội (văn hóa đại chúng) sâu sắc. Đây là yếu tố nền tảng rất quan trọng, bởi thiếu nó GV sẽ không liên kết được những kiến thức có liên quan đến nội dung dạy học.

Có hiểu biết sâu về dạy học tích hợp, cụ thể: người GV phải hiểu rõ bản chất của DHTH; các cách tích hợp, các mức độ tích hợp (dọc, ngang; theo nội dung/ chủ đề; liên môn, xuyên môn, đa môn...).

Có các kỹ năng cần thiết của dạy học tích hợp:

+ Có kỹ năng xác định chủ đề/ hoặc nội dung

tích hợp; kỹ năng khai thác những nội dung, yếu tố có mối liên hệ gắn kết gần gũi với nội dung bài học.

+ Thiết kế được các kế hoạch dạy học theo hướng tích hợp (về nội dung, về hoạt động...).

+ Biết lựa chọn các phương pháp, cách thức dạy học tích hợp để giúp HS tự cập nhật, đổi mới tri thức, phát triển năng lực sáng tạo và giải quyết vấn đề phức hợp, đồng thời chuyên tải nội dung giáo dục tới HS một cách sinh động, tự nhiên, nhẹ nhàng, hấp dẫn.

+ Thực hiện tốt quá trình dạy học tích hợp ở trên lớp cũng như ở ngoài lớp học (thư viện, sân trường, công viên, bảo tàng, di tích lịch sử văn hóa, nhà máy...) với những phương pháp, kỹ thuật, phương tiện dạy học và hình thức tổ chức dạy học đa dạng phong phú.

+ Có kỹ năng khai thác, sử dụng các kênh thông tin một cách hiệu quả, nhất là qua Internet để làm cho nội dung bài giảng phong phú, đa dạng. Tạo điều kiện cho HS được học tập qua các nguồn học liệu đa dạng, phong phú trong xã hội. Từ đó phát triển năng lực tự học và chuẩn bị tâm thế cho học tập suốt đời của HS.

+ Có kỹ năng giải quyết vấn đề cũng như các tình huống nảy sinh trong dạy học theo hướng tích hợp.

+ Có khả năng gắn lý thuyết với thực hành. Bản chất của dạy tích hợp là tổ chức dạy học kết hợp giữa dạy lý thuyết và thực hành trong một nội dung bài học. Do đó GV phải có được khả năng cần thiết này.

2.3. Một số biện pháp bồi dưỡng NLDHTH cho GV THCS TP. Cao Lãnh, Đồng Tháp

2.3.1. Hoàn thiện mô hình bồi dưỡng năng lực dạy học tích hợp gắn với nhiệm vụ của giáo viên các trường THCS

- Xác định nhu cầu bồi dưỡng NLDHTH của giáo viên các trường THCS, từ đó dự kiến được các mô hình bồi dưỡng phù hợp

- Phân loại được giáo viên theo các mô hình bồi dưỡng, đáp ứng chuẩn nghề nghiệp giáo viên THCS

- Mô hình tập huấn: Có thể tập huấn trên những đối tượng giáo viên chọn lọc và ngữ cảnh các khóa tập huấn diễn ra ngay chính trong các cơ sở giáo dục phổ thông.

- Mô hình đào tạo từ xa: Các chuyên gia, giảng viên trường sư phạm có thể thiết kế các khóa tập huấn trực tuyến để giáo viên học qua mạng, đặc biệt là hình thức các khóa học trực tuyến mở quy mô lớn (MOOC).

- Mô hình kết hợp: Kết hợp giữa Mô hình tập huấn truyền thống và Mô hình đào tạo từ xa qua mạng các chuyên gia sẽ thiết kế các khóa học trực tuyến.

Giáo viên có thể tự học qua mạng và đặt ra các vấn đề cần thảo luận, trao đổi. Sau đó, chuyên gia và giáo viên có những buổi gặp mặt trực tiếp để thảo luận, tổng kết khóa học..

2.3.2. Xác định nhu cầu và xây dựng kế hoạch bồi dưỡng năng lực dạy học tích hợp cho giáo viên THCS

Công tác bồi dưỡng GV các trường THCS muốn đạt hiệu quả cao cần đổi mới nội dung cho phù hợp với chương trình hiện nay. Từ việc khảo sát, phân tích và tìm ra những hạn chế trong nội dung bồi dưỡng hiện nay xác định được nhu cầu cần bồi dưỡng để phát huy cao nhất tính chủ động, tích cực hoạt động, nâng cao nhận thức của GV các trường THCS

Để đạt được mục đích nâng cao hiệu quả bồi dưỡng NLDHTH cho GVTHCS, trước hết kế hoạch bồi dưỡng phải được xây dựng một cách hệ thống, hoàn thiện và trở thành chương trình hành động chung của các cấp quản lý.

Cụ thể: Xây dựng kế hoạch hoạt động bồi dưỡng NLDHTH cho GVTHCS có tính khả thi, tính khoa học và tính thực tiễn làm cơ sở cho quá trình tổ chức thực hiện, đưa công tác bồi dưỡng GVTHCS đi vào nề nếp và thực hiện theo đúng kế hoạch hướng tới mục tiêu đã định.

2.3.3. Đổi mới nội dung bồi dưỡng và đa dạng hóa các hình thức bồi dưỡng để khuyến khích giáo viên tích cực tham gia

Đổi mới nội dung và đa dạng hoá hình thức bồi dưỡng NLDHTH nhằm lựa chọn và xây dựng nội dung, hình thức bồi dưỡng thiết thực, đáp ứng nhu cầu người học và sự đổi mới của giáo dục THCS. Khắc phục tình trạng nội dung bồi dưỡng dàn trải, thiếu trọng tâm, mang tính hình thức và chưa đáp ứng nhu cầu của giáo viên mong đợi.

Việc đổi mới nội dung và đa dạng hoá các hình thức bồi dưỡng NLDHTH là một trong những giải pháp lớn, quan trọng góp phần nâng cao chất lượng đội ngũ giáo viên trong trường THCS.

- Xác định nội dung bồi dưỡng cụ thể, đáp ứng nhu cầu và mong muốn của GVTHCS

- Đa dạng hoá các hình thức bồi dưỡng NLDHTH cho GVTHCS

- Tăng cường tự bồi dưỡng của đội ngũ GVTHCS

- Nhà quản lý phải căn cứ vào kết quả đánh giá Chuẩn nghề nghiệp GVTHCS, căn cứ vào kết quả khảo sát nhu cầu bồi dưỡng NLDHTH cho GVTHCS và phân loại giáo viên cần bồi dưỡng để đề ra nội dung, phương pháp cho phù hợp với từng đối tượng. Đảm bảo tính liên tục, hệ thống nhằm nâng cao chất lượng bồi dưỡng cho đội ngũ GV.

- Trung cầu ý kiến GVTHCS để xác định được nhu cầu và mong muốn của họ về nội dung và hình thức bồi dưỡng NLDHTH, gắn với tình hình thực tiễn của GDTHCS trên địa bàn và phù hợp với trường.

- Nội dung bồi dưỡng đáp ứng với yêu cầu đổi mới GDTHCS, giúp GV hiểu rõ hơn về những vấn đề đổi mới trong giáo dục bậc THCS

- Đa dạng hoá các hình thức bồi dưỡng cho GVTHCS

- Việc sử dụng tiềm năng trong mỗi giáo viên phải đi đôi với công tác bồi dưỡng thường xuyên chất lượng chung của đội ngũ trong nhà trường, bồi dưỡng thường xuyên theo chương trình của Bộ Giáo dục và Đào tạo, bồi dưỡng thường xuyên trong hè, tham gia các lớp bồi dưỡng nâng cao trình độ nhằm chuẩn hoá đội ngũ giáo viên, bồi dưỡng trên chuẩn.

2.3.4. Phối hợp giữa các tổ chức trong và ngoài nhà trường để triển khai bồi dưỡng giáo viên

- Biện pháp này nhằm hướng dẫn giáo viên tự học, thực hành, hệ thống hóa kiến thức, giải đáp thắc mắc, hướng dẫn bồi dưỡng nội dung khó, tạo điều kiện cho giáo viên có cơ hội được trao đổi về chuyên môn, nghiệp vụ và luyện tập kỹ năng

- Xây dựng đội ngũ giáo viên cốt cán giúp giáo viên học tập lẫn nhau về kiến thức chuyên môn, nghiệp vụ sư phạm, phương pháp dạy học phù hợp với đặc thù của bậc học

- Các tổ chức trong và ngoài nhà trường cùng trao đổi, bàn bạc với nhau để xây dựng kế hoạch phối hợp tổ chức hoạt động bồi dưỡng NLDHTH cho giáo viên THCS

- Hiệu trưởng các trường xác định số giáo viên tham gia bồi dưỡng, phối hợp tổ chức chỉ đạo và chia lớp, chỉ đạo báo cáo viên cho giáo viên cùng chuyên ngành, cùng tổ chuyên môn thảo luận, trao đổi những vấn đề chưa rõ để cùng nhau phân tích và thống nhất cách thực hiện.

2.3.5. Đổi mới kiểm tra - đánh giá kết quả bồi dưỡng năng lực dạy học tích hợp theo tiêu chuẩn nghề nghiệp của giáo viên cấp THCS

Kiểm tra, đánh giá là quá trình thiết lập các tiêu chuẩn đo lường kết quả thực hiện mục tiêu, phân tích và điều chỉnh các sai lệch nếu có nhằm đạt đến kết quả mong muốn. Việc kiểm tra, đánh giá toàn bộ quá trình hoạt động bồi dưỡng NLDHTH theo Chuẩn nghề nghiệp là rất cần thiết nhằm xác nhận chính xác, khách quan kết quả quá trình bồi dưỡng, làm cơ sở để đổi mới mục tiêu, nội dung, phương pháp dạy học.

- Giúp chủ thể quản lý và giáo viên THCS thu

nhận đầy đủ thông tin cần thiết về việc thực hiện mục tiêu, chương trình, kế hoạch bồi dưỡng NLDHTH, nhìn ra những mặt tốt, mặt tích cực cũng như những hạn chế, thiếu sót để có những điều chỉnh cho phù hợp.

- Tăng tính chủ động, sáng tạo, tinh thần, trách nhiệm của CBQL, giáo viên trong việc biến quá trình kiểm tra, đánh giá thành quá trình tự kiểm tra, tự đánh giá. Qua đó giúp công tác bồi dưỡng NLDHTH theo Chuẩn nghề nghiệp cho giáo viên các trường THCS trên địa bàn Thành phố Cao Lãnh - Tỉnh Đồng Tháp được thực hiện nghiêm túc và hiệu quả.

2.3.6. Tăng cường các điều kiện và tạo ra môi trường thuận lợi để giáo viên tham gia bồi dưỡng hiệu quả

Đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị kỹ thuật, phương pháp dạy học tương xứng với mục tiêu bồi dưỡng NLDHTH cho giáo viên THCS, đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình, phương pháp, hình thức tổ chức dạy học

Thông qua phong trào thi đua sẽ tạo động lực phấn đấu cho các tập thể, cá nhân trong từng đơn vị, suy tôn, học tập và nhân rộng các tấm gương điển hình tiên tiến để góp phần hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao.

Tổ chức thi đua, khen thưởng sẽ kích thích, lôi cuốn mọi người hăng say phấn đấu, rèn luyện để đạt được thành tích cao nhất trong hoạt động. Nó tác động đến tình cảm, ý chí, niềm tin, tính sáng tạo của cá nhân.

Quản lý sử dụng có hiệu quả kinh phí, cơ sở vật chất nhằm huy động có hiệu quả trang thiết bị phục vụ cho công tác bồi dưỡng NLDHTH giáo viên THCS.

3. Kết luận

Bồi dưỡng NLDHTH cho GV theo chuẩn nghề nghiệp là công việc hết sức cần thiết, góp phần nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ GV, là nhân tố hàng đầu quyết định chất lượng giáo dục THCS. Vì thế cần có biện pháp để tổ chức quản lý hoạt động bồi dưỡng NLDHTH cho GV THCS một cách nề nếp, chủ động và thu được kết quả ngày càng tốt hơn góp phần nâng cao chất lượng bồi dưỡng NLDHTH cho GVTHCS trong bối cảnh hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. Ban Chấp hành Trung ương (2013). *Nghị quyết số 29/NQ-TW ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản toàn diện giáo dục và đào tạo*. Hà Nội

2. Đinh Quang Báo (2004), *Một số giải pháp đào tạo, bồi dưỡng giáo viên*, Tạp chí Khoa học, Số 6. - Tr.: 3-5 (TC-V/0178)